

«و عن هشام ، عن الثقة رفعه عن أبي عبد الله (عليه السلام) أنه قيل له : روى عنكم أن الخمر والميسر والأنصاب والأزلام رجال ، فقال : ما كان الله ليخاطب خلقه بما لا يعلمون.»^۱

توضیح:

[از شما نقل شده است که این امور، مردان (ظاهراً اشاره به دشمنان اهل بیت) هستند، حضرت می فرماید خدای سبحان مردم را به چیزی مورد خطاب قرار نمی دهد که نمی فهمند (یعنی همان معانی ظاهری مراد است)]

ما می گوئیم:

روایت دال بر آن است که مراد از خمر و ميسر (که در آیه نامشان آمده است) همان معنای معروف و عرفی است ولی اینکه حکم آنها آیا حرمت وضعی است و یا حرمت تکلیفی باید از ادله دیگر استفاده شود.

« ۱۱ . « وفي (المقنع) قال: واجتنب المراهي واللعب بالخوانيم والأربعة عشر، وكلّ قمار فإنّ الصادقين (عليهما السلام) نهوا عن ذلك.»^۲

ما می گوئیم:

۱. این عبارت که صاحب وسائل آن را به عنوان روایت نقل کرده است، از صدوق است و ایشان خود یا پدرش می گوید: «از مراهی و بازی با انگشتر و اربعة عشر و هر قماری اجتناب کنید چرا که ائمه عليهم السلام از این ها نهی کرده اند.»

۲. صاحب وسائل به سبب عبارت «فان الصادقين...» که حاکی از نهی ائمه اطهار است، آن را به عنوان روایت ضبط کرده است.

۳. توجه شود که ممکن است بتوان گفت عطف «كل قمار»، به لعب به خاتم و اربعة عشر عطف عام به خاص است و ممکن است بگوئیم، مراد صدوق نهی از آن دو، حتی در صورت عدم قمار است.

۱ . وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۱۶۷، روایت ۱۳، باب ۳۵

۲ . همان، ص ۳۱۴ روایت ۹؛ در عبارت وسائل «عليهم السلام» ضبط شده است که مشعر به جمع بودن صادقین است.

۴. اگر چه ظاهر نهی از این امور، آن است که نفس عمل و بازی کردن حرام است (حتی اگر راهنه ای در میان نباشد) ولی با توجه به روایت ۱۴ می توان گفت اشاره صدوق به همین روایت است که در آن راهنه شرط است.

۱۲. «الحسن بن محمد الطوسی فی (مجالسه) عن أبيه ، عن ابن الصلت ، عن ابن عقدة ، عن علي بن محمد بن علي الحلبي، عن جعفر بن محمد بن عيسى ، عن عبد الله بن علي ، عن علي بن موسى ، عن آبائه ، عن علي (عليهم السلام) قال : كل ما ألهي عن ذكر الله فهو من الميسر.»^۱
ما می گوئیم:

این روایت در مقام تحریم میسر نیست بلکه ادعاءً (و از باب حکومت) سایر لهوها را داخل در حکم میسر می کند.

روشن است که لسان روایت، در مقام توسعه مفهومی قمار نیست، بلکه در مقام اثبات حکم به لسان توسعه در عقد الوضع است.

۱۳. «الحسن الطبرسی فی (مكارم الأخلاق) عن عبد الله بن مسعود ، عن النبي (صلى الله عليه وآله) - فی حدیث - قال : يا ابن مسعود ! سیأتی أقوام يأكلون طيب الطعام وألوانها ، ويركبون الدواب ، ويتزينون بزينة المرأة لزوجها ، ويتبرجون تبرج النساء وزينتهن مثل زى الملوك الجبابرة ، هم منافقو هذه الأمة فی آخر الزمان ، (شاربون بالقهوات) لاعبون بالكعب ، راكبون للشهوات، تاركون الجماعات ، راقدون عن العتات ، مفرطون فی الغدوات ، يقول الله: فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا. أقول : ذكر أهل اللغة : أن الخمر لها ألف اسم منها القهوة ، فيحتمل إرادة الخمر ، ويحتمل إرادة قهوة اللبن المشهورة الآن بقريته قوله : فی آخر الزمان ، والله أعلم.»^۲

[توضیح: قهوه - چنانکه صاحب وسائل هم احتمال داده است - نام دیگری برای خمر است. / کعبه: تاس / راقد: خوابیده / عتمه: نماز عشاء / غدوات: بامداد، بین الطلوعین]

ما می گوئیم:

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۷، ص ۳۱۵، روایت ۱۵؛ وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۳۴۳

۲. همان، ج ۲۵، ص ۳۸۳

۱. کسانی که در روایت مورد مذمت واقع شده اند، کسانی هستند که همه این امور را با هم انجام می دهند چراکه «اکل غذای خوب» به تنهایی حرام نیست و سوار شدن چهار پا هم حرام نیست (و محتمل است که مراد از قهوه هم همان قهوه معروف باشد).
۲. بازی با «تاس» هم اگر به صورت قمار باشد، که کار منافقین است ولی اگر بدون پول باشد هم، وقتی رویه کسی قرار گیرد و در کنار ترک واجبات باشد و یا موجب آن شود، هم مورد مذمت است.

